

Sygn. akt I Ca 179/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Elżbieta Zalewska-Statuch

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Robert Pabin

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa B. S.

przeciwko Towarzystwu (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu

z dnia 23 lutego 2016 roku, sygnatura akt I C 253/14

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo- Kredytowych w S. na rzecz powódki B. S. 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych brutto z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu udzielonej w postępowaniu apelacyjnym przez adwokata L. J..

Sygn. akt I Ca 179/16

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym do Sądu Rejonowego w Wieluniu, powódka B. S. wystąpiła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych w S. kwoty 15 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2014r.

Pozwany powództwa nie uznał, wnosząc o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 lutego 2016r., wydanym w sprawie sygn. akt I C 253/14, Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych w S. na rzecz B. S. kwotę 9 616,08 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 19 marca 2014r. do dnia zapłaty oraz kosztami nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w wysokości 1 889,28 złotych, oddalając powództwo w pozostałej części, zasądając od powódki na rzecz pozwanego kwotę 870,12 złotych z tytułu częściowego zwrotu kosztów zastępstwa

prawnego oraz nakazując pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Wieluniu kwotę 739,44 złotych z tytułu nieuiszczonych kosztów sądowych i ściągnąć z tego tytułu z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki kwotę 416,00 złotych.

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Celem zabezpieczenia spłaty pożyczki, w dniu 18 sierpnia 2010r., mąż powódki M. S. przystąpił do Grupowego (...) Następstw Nieszczęśliwych Wypadków ATUT w pozwanym Towarzystwie (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych w S.. Zgodnie z treścią deklaracji ubezpieczeniowej, przedmiotem ubezpieczenia była m.in. śmierć ubezpieczonego w następstwie zawału serca lub udaru mózgu. Suma ubezpieczenia wynosiła 15 000 złotych, okres ubezpieczenia trwał od 19 sierpnia 2010r. do 18 sierpnia 2015r. Mąż powódki wskazał jako uprawnionych do świadczenia ubezpieczeniowego: pożyczkodawcę oraz powódkę B. S., przy czym pierwszy uprawniony mógł uzyskać świadczenie w wysokości zadłużenia ubezpieczonego wobec pożyczkodawcy na dzień śmierci ubezpieczonego, w pozostałym zaś zakresie, tj. resztę po wypłacie zadłużenia otrzymać miała powódka. Integralną częścią umowy ubezpieczenia były ogólne warunki grupowego ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków ATUT.

M. S. leczył się na nadciśnienie tętnicze, cukrzycę oraz padaczkę. Stwierdzono u niego także istnienie rozsianej miażdżycy, m.in. tętnic unaczyniających centralny układ nerwowy, w tym tętnic przedczaszkowych, jak i wewnątrzczaszkowych, a w 2008r. asymetrię napływu krwi do mózgu, co potwierdzało istnienie istotnych hemodynamicznych zwężeń z tętnicami przedczaszkowymi. Jednorazowo rozpoznano u M. S. istnienie przewlekłej choroby niedokrwiennej serca, ale nie prowadzono dodatkowych badań w tym zakresie.

W dniu 4 listopada 2013r mąż powódki, będąc w domu, podczas obiadu nagle upadł i zasłabł. Przybyły na wezwanie powódki lekarz pogotowia ratunkowego stwierdził zgon M. S. i wpisał do karty statystycznej jako przyczynę wyjściową zgonu niewydolność serca, a jako przyczynę bezpośrednią nagle zatrzymanie krążenia. Nie wykonano sekcji zwłok. Najbardziej prawdopodobną przyczyną zgonu M. S. był nagły udar mózgu.

Na dzień śmierci męża powódki wysokość niespłaconej pożyczki wynosiła 5 383,92 złotych.

Po śmierci męża, powódka prowadziła korespondencję z pozwanym, domagając się zapłaty świadczenia z tytułu umowy ubezpieczenia, po potrącenia jej długu, jaki pozostał z tytułu niespłaconej pożyczki. Pozwany odmawiał zapłaty wskazując, iż śmierć męża powódki nie była spowodowana okolicznościami objętymi zdarzeniem ubezpieczeniowym.

Jak zauważył Sąd Rejonowy, na podstawie umowy ubezpieczenia grupowego następstw nieszczęśliwych wypadków ATUT, pozwany zobowiązał się do spełnienia świadczenia ubezpieczeniowego w razie zajścia zdarzeń określonych w umowie, w tym m.in. śmierci ubezpieczonego w następstwie zawału serca lub udaru mózgu (§ 3 ust. 1 pkt. 2 ogólnych warunków ubezpieczenia i deklaracja ubezpieczeniowa). Definicję zawału serca i udaru mózgu zawiera § 2 pkt 11 i 13 ogólnych warunków grupowego ubezpieczenia. Udar mózgu oznacza nagłe, trwałe uszkodzenie tkanki mózgowej w następstwie wynaczynienia krwi, niedokrwienia lub zatoru tętnicy śródczaszkowej materiałem pochodzącym z układu krwionośnego. Zawał serca oznacza z kolei martwicę części mięśnia sercowego spowodowaną niedokrwieniem.

Ponieważ pozwany w niniejszej sprawie kwestionował zaistnienie zdarzeń, które zgodnie z umową uzasadniałyby powstanie po jego stronie odpowiedzialności umownej, rolą powódki było udowodnienie, iż śmierć jej męża M. S. nastąpiła w wyniku zdarzeń uzasadniających odpowiedzialność pozwanego. Przeprowadzony w sprawie dowód z opinii biegłego sądowego lekarza kardiologa specjalisty chorób wewnętrznych M. D., mającego wiadomości specjalne, wykazał, iż najbardziej prawdopodobną przyczyną śmierci M. S. był udar mózgu. Wniosek taki biegły wysnuł po analizie dokumentacji leczenia męża powódki z ostatnich pięciu lat życia, stwierdzając m.in. istnienie rozsianej miażdżycy tętnic unaczyniających centralny układ nerwowy, w tym tętnic przedczaszkowych i wewnątrzczaszkowych, asymetrię napływu krwi do mózgu, co potwierdza istnienie hemodynamicznych zwężeń w tętnicach przedczaszkowych. Powyższe, zdaniem Sądu Rejonowego, w sposób logiczny wskazuje, iż nagła śmierć męża powódki spowodowana została udarem mózgu, choć biegły nie wykluczył, że przyczyną zgonu mógł być także zawał

serca, ale poza jednym rozpoznaniem istnienia przewlekłej choroby niedokrwiennej brak jest innej, bliżej precyzującej tę kwestię, dokumentacji medycznej.

Proces leczenia M. S. biegły precyzyjnie przeanalizował i wyciągnął logiczne oraz zrozumiałe wnioski, oparte na swojej wiedzy i doświadczeniu. Tym samym za zbędne Sąd pierwszej instancji uznał dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego kardiologa i wniosek pozwanego w tym zakresie oddalił.

Mając na uwadze powyższe, Sąd pierwszej instancji uznał, iż powódka udowodniła, że śmierć jej męża nastąpiła w wyniku zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową określonego w § 3 ust. 1 pkt. 2 ogólnych warunków grupowego ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków ATUT, co w świetle art. 805 § 1 kc rodzi po stronie pozwanego obowiązek spełnienia określonego w umowie świadczenia. Pozostała po zaspokojeniu pożyczkodawcy reszta sumy ubezpieczenia należna jest powódce, jako drugiej uposażonej wskazanej w deklaracji, co stanowi 9 616,08 złotych i kwotę tę Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego w pkt. 1 wyroku. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 455 kc i art. 481 § 1 i 2 kc od dnia wytoczenia powództwa, bowiem powódka już w 2013r. wzywała pozwanego do zapłaty świadczenia, które zgodnie z § 18 pkt. 3 owu, co do zasady, powinno zostać spełnione w ciągu 30 dni od zgłoszenia roszczenia.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, przy zastosowaniu art. 113 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, dokonując ich stosunkowego rozdzielenia w proporcjach, w jakich strony proces przegrały.

Pozwany wniósł apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w części uwzględniającej powództwo (pkt 1 sentencji) oraz w części orzekającej o kosztach postępowania (pkt 2, 4, 5, 6 i 7 sentencji).

Wyrokowi zarzucił następujące uchybienia:

1. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 244 § 1 kpc i art. 252 kpc, poprzez dokonanie oceny dowodów z uchybieniem zasadzie wiązania Sądu treścią dokumentu urzędowego, jaki stanowi karta zgonu z dnia 4 listopada 2013r. dotycząca M. S., wskazująca na przyczynę zgonu w postaci „niewydolności serca”, „nagłego zatrzymania krążenia” i oparcie się w tym zakresie na odmiennych stwierdzeniach biegłego sądowego, mimo że strona powodowa nie wykazała nieprawdziwości przedmiotowego dokumentu pozwalającego na podważenie jego treści;
2. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, tj. art. 286 kpc, poprzez dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego postanowieniem z dnia 3 czerwca 2015r., przed umożliwieniem pozwanemu wypowiedzenia się, co do opinii pierwotnej z dnia 29 kwietnia 2015r., które nastąpiło dopiero na podstawie pisma Sądu z dnia 7 lipca 2015r., co stanowiło uchybienie przez Sąd pierwszej instancji zasadzie bezpośredniości;
3. naruszenie przepisów postępowania, mające wpływ na wynik sprawy, tj. art. 217 § 2 kpc w zw. z art. 227 kpc, poprzez bezzasadne oddalenie wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu chorób wewnętrznych na okoliczność przyczyny zgonu M. S. w oparciu o zgromadzoną dokumentację medyczną, mimo że wydana w sprawie opinia biegłego sądowego wraz z opinią uzupełniającą, zawierała braki i w sposób niedopuszczalny modyfikowała jednostki chorobowe zawarte w dokumencie urzędowym (z podłoża kardiologicznego na neurologiczne), stanowiącym kartę zgonu M. S..

W oparciu o wskazane zarzuty, skarżący wnosił o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w tym zakresie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, za obie instancje.

Powódka domagała się oddalenia apelacji i zasądzenia na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Przede wszystkim w sprawie nie doszło do naruszenia art. 252 kpc. Przepis ten nie wyłącza możliwości zwalczania prawdziwości dokumentu urzędowego, lecz jedynie reguluje zagadnienie ciężaru dowodu przy obalaniu domniemania. Ta strona, która zaprzecza prawdziwości dokumentu urzędowego albo twierdzi, że zawarte w nim oświadczenia organu, od którego dokument pochodzi, są niezgodne z prawdą, powinna okoliczności te udowodnić. Nie ma przy tym żadnych ograniczeń dotyczących rodzaju dowodów, za pomocą których strona powinna wykazać prawdziwość swoich twierdzeń w przedmiocie kwestionowania wartości dowodowej dokumentu urzędowego. Tym niemniej, ustalenie przyczyny zgonu wymaga wiadomości specjalnych z zakresu medycyny i dowodem właściwym z tego punktu widzenia jest dowód z opinii biegłego. Dowód taki, na wniosek strony powodowej został w sprawie przedmiotowej przeprowadzony. Z uwagi na treść art. 252 kpc oraz 278 kpc, nie można zgodzić się ze skarżącym, że uzyskana w ramach procesu opinia (wraz z opinią uzupełniającą) w sposób niedopuszczalny modyfikuje jednostki chorobowe zawarte w dokumencie urzędowym - karcie zgonu M. S..

Odnosząc się zaś do zastrzeżeń dotyczących uchybienia regułom postępowania dowodowego, przede wszystkim trzeba zaznaczyć, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Wyrażenie przez stronę odmiennego poglądu co do oceny poszczególnych dowodów jest prawem strony, jednakże możliwość przedstawienia innej wersji stanu faktycznego, nie świadczy jeszcze o nadużyciu swobodnej oceny dowodów. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł wyrażonych w art. 233 § 1 kpc i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Opinia biegłego podlega, jak inne dowody, ocenie według art. 233 § 1 kpc, lecz co odróżnia ją pod tym względem, to szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, które stanowią: poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej. Specyfika oceny tego dowodu wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia i wiedzy powszechnej. Nadaje to pierwszorzędne znaczenie, przy tej ocenie, kryterium poziomu wiedzy biegłego.

Przedmiotem opinii biegłego nie jest przedstawienie faktów, lecz ich ocena na podstawie wiedzy fachowej (wiadomości specjalnych). Nie podlega ona zatem weryfikacji jak dowód na stwierdzenie faktów, na podstawie kryterium prawdy i fałszu. Nie są miarodajne dla oceny tego dowodu niekonkurencyjne z nim oceny stron co do faktów będących przedmiotem opinii. Zatem podważenie mocy dowodowej opinii, poprzez zakwestionowanie wiadomości specjalnych, do których biegli się odwołują, bądź wywodzenie z takiej opinii dalszych wniosków opartych na wiadomościach tego rodzaju, z uwagi na treść art. 278 § 1 kpc, może nastąpić wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii tych samych biegłych lub z opinii innego biegłego. Potrzeba powołania innego biegłego lub dalsze uzupełnienie przedstawionej opinii powinny zaś wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczasowej opinii. Dopuszczenia tego dowodu nie może zatem uzasadniać wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii. W przeciwnym wypadku, wniosek taki musi być uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu, co winno skutkować jego pominięciem. Skarżący tymczasem jedynie zaprezentował swoje subiektywne przekonanie o tym, iż opinia biegłego M. D. nie usunęła jego wątpliwości. Zarzut, że wnioski opinii odbiegają od treści karty zgonu jest kuriozalny w sytuacji, gdy dowód został dopuszczony w celu zweryfikowania prawidłowości stosownego zapisu w tym dokumencie i, jak już wskazano, jako taki był w pełni dopuszczalny. W uzasadnieniu apelacji nie znajdujemy żadnego rozwinięcia i uzasadnienia tych zarzutów. Apelujący nie powołał się na jakiegokolwiek błędy metodologiczne, merytoryczne, czy też logiczne zawarte w wydanej w sprawie opinii. Zdziwienie budzić może stwierdzenie skarżącego, że określenie przyczyny zgonu przez biegłego miało charakter arbitralny w sytuacji, gdy

biegły - w przeciwieństwie do lekarza, który sporządził dokument w postaci karty zgonu - oprócz relacji powódki, która była świadkiem śmierci, dysponował pełną dokumentacją medyczną, która obrazowała stan zdrowia męża powódki. Wbrew twierdzeniom pozwanego, lekarz stwierdzający zgon, nie dysponując tą dokumentacją, nie miał faktycznej możliwości oceny chorób występujących u zmarłego. Nie jest również prawdziwe stwierdzenie, że stanowisko biegłego nie zostało uzasadnione. Biegły wyjaśnił, że podana w karcie zgonu przyczyna śmierci: „niewydolność krążenia” jest rozpoznaniem bardzo ogólnym, obejmującym swoim spectrum różne stany chorobowe. Zatrzymanie się serca, skutkujące zatrzymaniem krążenia ma miejsce w przypadku każdej śmierci. Najbardziej prawdopodobną przyczyną nagłego zatrzymania krążenia jest mechanizm śmierci elektrycznej, tj. nagle migotanie komór i nagły blok całkowity. Takie sytuacje niemal zawsze spowodowane są przez zawał mięśnia serca (nota bene również wskazanym jako zdarzenie ubezpieczeniowe) lub udar mózgu. W dokumentacji z ostatnich pięciu lat nie odnotowano żadnych objawów niedokrwiennych serca, poza jednym rozpoznaniem niepotwierdzonym wynikami badań diagnostycznych. Z tej przyczyny udar mózgu jest znacznie bardziej prawdopodobną przyczyną śmierci, aniżeli jakkolwiek postać choroby niedokrwiennej serca lub arytmii.

Zgodnie z art. 286 kpc, sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Dopuszczając dowód z opinii uzupełniającej przed wypowiedzeniem się co do treści opinii przez pozwanego, Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia tego przepisu, bowiem skarżący nadal miał możliwość zgłaszania uwag i zastrzeżeń do dowodu z opinii biegłego, a w szczególności mógł składać wniosek o kolejne uzupełnienie opinii, poprzez ustosunkowanie się do konkretnych zarzutów lub udzielenie odpowiedzi na postawione pytania. Takiej inicjatyw jednak strona pozwana nie wykazała, ograniczając się do złożenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego tej samej specjalności.

Z podanych względów, apelacja, jako bezzasadna - na podstawie art. 385 kpc - podlegała oddaleniu.

O zwrocie powódce kosztów zastępstwa procesowego, orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 kpc oraz § 2, 4, 8 pkt 4 oraz 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015r., poz. 1801).